

บทนำ

ดนตรีเป็นเสียงที่เกิดขึ้นพร้อมกับมนุษย์ อาจเป็นเสียงที่คน ๆ หนึ่งพยายามแสดงออกเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ดนตรีอาจเป็นเสียงธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา เช่น เสียงนกกร้อง ลมพัด น้ำตก น้ำไหล ฯลฯ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดังอยู่รอบ ๆ ตัวเราเป็นเสียงดนตรีทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับการฟังของเรา จากเสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้ มนุษย์เราก็กิดเลียนเสียงธรรมชาติขึ้น โดยนำวัสดุพื้นบ้านที่หาง่ายมาทำให้เกิดเสียงตามที่ได้ยินขึ้น เช่น นำใบไม้มาฉีกแล้วเป่า นำไม้มาตีกระทบกันเลียนเสียงธรรมชาติต่าง ๆ ที่ได้ยิน แม้แต่การผิวปาก ปรบมือ เคาะเท้า ก็ล้วนเป็นเสียงดนตรีทั้งสิ้น สรุปได้ว่า **เสียงดนตรีก็คือเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีระบบ** ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ต่าง ๆ เช่น กรีกกริ่น ขบขัน เศร้า ขรึม ฯลฯ เสียงดนตรีเสียงเดียวกันอาจทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ฟังในขณะนั้นด้วย โดยเนื้อแท้ของดนตรีแล้ว ดนตรีมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของมนุษย์เรามาก

เวลาเราฟังดนตรี เราต้องคำนึงถึงคีตกวี (Composer) เพราะเป็นผู้ที่สร้างดนตรีบทนั้นขึ้นมา เป็นผู้ที่มีทักษะในการแต่งเพลงนั้น ๆ นอกจากคีตกวีแล้วก็ยังมีนักดนตรี (Performer) เป็นผู้ que แสดงออกหรือนำมาเอาสิ่งที่คีตกวีแต่งไว้อย่างไรมาแสดงออก ทำให้ผู้ฟังได้ยินเสียงเกิดอารมณ์ต่าง ๆ นักดนตรีหรือนักแสดงจึงเปรียบเทียบเหมือนเป็น **ล่าม** นำผลงานของคีตกวีมาแปลแก่ผู้ฟัง ส่วนผู้ฟังนั้นก็เป็นผู้แปลสำคัญคนหนึ่งที่จะสรุปว่า งานชิ้นนั้น เพลงบทนั้นไพเราะหรือไม่ ผู้ฟังจะต้องมีความรู้ทั่ว ๆ ไปถึงลักษณะกว้าง ๆ ของดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก รู้เกี่ยวกับคีตกวีและบทบรรเลงชนิดต่าง ๆ ดังนั้น วิชานี้จะปูพื้นให้ท่านมีความรู้เหล่านี้ไปศึกษาบทบรรเลงต่าง ๆ ในโอกาสต่อไป เพราะดนตรีเป็นภาษาสากลที่คนทุกเผ่าพันธุ์เข้าใจ เป็นสื่อสากลที่จะนำมนุษย์ไปสู่ความเข้าใจอันดีต่อกัน ดนตรีทำให้มนุษย์เกิดสุนทรียภาพ มีจิตใจงดงาม แสดงเอกลักษณ์ของชาติ จึงนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีค่ายิ่ง ปัจจุบันทุกชาติจึงมุ่งอนุรักษ์และส่งเสริมให้อนุชนสนใจศึกษาหาความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเกี่ยวกับดนตรี สำหรับภาคปฏิบัตินั้นควรส่งเสริมให้ฝึกหัดตั้งแต่อายุน้อย อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 5-7 ปี เป็นดีที่สุด

การส่งเสริมให้อนุชนมีความรู้ด้านดนตรีนั้น จะฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้มีกิจกรรมในทางสร้างสรรค์ ลดปัญหาสังคม กระตุ้นให้เด็กได้ดึงเอาความถนัดเฉพาะด้านหรือพรสวรรค์ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมแก่ชาติบ้านเมืองต่อไป การส่งเสริมในเรื่องนี้เป็นงานสำคัญเป็นงานระดับชาติ จะต้องทำกันตั้งแต่ผู้บริหารประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียนมาจนถึงผู้ปกครอง ปัจจุบันประเทศ

ไทยเรากำลังหันมาสนใจและสนับสนุนในเรื่องการให้ความรู้ด้านดนตรีแก่เด็ก ทั้งระดับ
รัฐบาลและเอกชนมากขึ้น นับเป็นนิมิตอันดี ส่วนทางตะวันตกนั้นส่งเสริมกันอย่างจริงจัง
มานานแล้ว

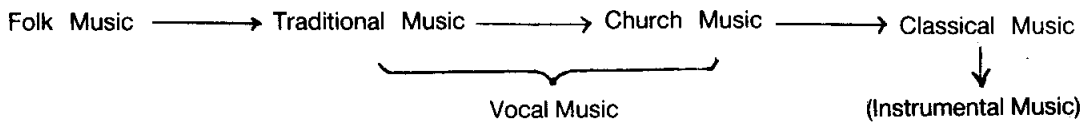
ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ดนตรีนั้นเกิดขึ้นพร้อมกับมนุษย์ เริ่มจากเสียงธรรมชาติ
ที่อยู่รอบตัว มนุษย์รู้จักคิดทำเสียงเลียนเสียงเหล่านั้น รู้จักปรบมือ เคาะทำให้จังหวะ ตลอด
จนการส่งเสียงร้อง การเต้นประกอบจังหวะจนกลายเป็นเพลงพื้นเมือง ระบายพื้นเมือง ดนตรี
พื้นเมือง (Folk Music) ขึ้น

มนุษย์ในยุคแรกมีชีวิตการอยู่รอดด้วยการล่าสัตว์ ปลูกพืชผักต่าง ๆ เพื่อยังชีพ
จึงต้องอาศัยธรรมชาติมาตลอด บางคราวอาจไม่ได้พืชผล อาหารตามที่ต้องการจึงต้องร้องขอ
อ้อนวอนต่อพระเจ้า หรือต่อเทพเจ้าที่ตนคิดว่าเป็นผู้บันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้ตนมีชีวิตอยู่
รอดได้ เทพเจ้าหรือพระเจ้ายิ่งก็ต้องอยู่บนสวรรค์ที่ห่างไกลออกไป การร้องขออ้อนวอนธรรมดา
เกรงว่าจะไม่ได้ยินไปถึงเทพเจ้าต่าง ๆ ได้ จึงนำเครื่องดนตรีสุดแต่จะคิดขึ้นมาประกอบประกอบ
เพื่อให้เสียงดังไปถึงพระเจ้า จึงเกิดเป็นดนตรีประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ (Traditional Music)

จากดนตรีประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทำกันต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับในเทพเจ้านั้น
โดยทั่วกัน พิธีกรรมต่าง ๆ นั้นกลายเป็นเรื่องศาสนาไป การอ้อนวอนร้องขอกลายเป็นบทสวด
พิธีต่าง ๆ บทสวดเหล่านั้นถูกขัดเกลามาตามความเจริญของมนุษย์ ดนตรีประกอบบทสวดถูก
แต่งขึ้นอย่างพิถีพิถันมีหลักวิชา มีกติกาก็คือผู้ที่บรรจงแต่งทำนองใส่บทสวดมากขึ้น ดนตรี
เริ่มมีแบบแผน เกิดเป็นดนตรีประกอบศาสนา (Church Music) ขึ้น

จากดนตรีประกอบศาสนา ดนตรีเริ่มเป็นศาสตร์ เป็นวิชาที่ต้องศึกษาคิดควม
ได้แก่ บาทหลวง หรือพระ เนื้อร้องก็อบทสวดต่าง ๆ ทำนองประกอบบทสวดเกิดขึ้นมากมาย
ต่างคนก็ล้วนบรรจงแต่งอย่างสุดฝีมือแต่แสดงกันเฉพาะในวัดเท่านั้น คนที่อยู่นอกวัดก็ต้อง
การดนตรีที่มีหลักวิชาเช่นเดียวกัน ดนตรีในระยะต่อมาจึงเริ่มออกจากวัดไปสู่ประชาชนและ
สังคมโดยเข้าไปในราชสำนักก่อน เพราะราชสำนักประกอบด้วยเจ้านายและขุนนางที่มีทุน
ทรัพย์และความรู้ สนับสนุนให้มีการแต่งบทบรรเลงที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาแต่แต่งขึ้นอย่าง
พิถีพิถันถูกหลักวิชา มีการฝึกซ้อมอย่างดี มีโรงเรียนสอนดนตรีเกิดขึ้น ดนตรีสมัยนี้ คำนึงถึง
องค์ประกอบต่าง ๆ ของเสียงดนตรี เน้นความสำคัญที่เครื่องดนตรี เกิดเป็นดนตรีแบบฉบับ
หรือที่เรียกว่า (Classical Music) ขึ้น ถือเป็นดนตรีชั้นสูงที่จะต้องศึกษาหาความรู้จึงจะฟังอย่าง
เข้าใจ เปิดสอนเป็นศาสตร์จนถึงระดับปริญญาเอก

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิวัฒนาการของดนตรีเริ่มจาก

ดนตรีที่เกี่ยวกับพิธีกรรม ดนตรีที่เกี่ยวกับศาสนาเป็นดนตรีที่ใช้ในการขับร้อง เป็นหลักจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Vocal Music ส่วนดนตรี Classic นั้นเป็นดนตรีที่เน้นความสำคัญที่เสียงของเครื่องดนตรีเป็นการบรรเลงล้วน ๆ เป็นส่วนใหญ่จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Instrumental Music

แต่ความนิยมของสังคมต่อมาอาจเปลี่ยนไป สภาพของสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนไป บทบรรเลง Classic ยากเกินไป ใช้งบประมาณมาก คีตกวีบางท่านอาจนำบทบรรเลงบางตอนที่ไพเราะเป็นที่นิยมตัดตอนให้สั้นมาบรรเลง หรือมาย่อยให้วงดนตรีเล็ก ๆ เครื่องดนตรีน้อยชิ้นใส่ทำนองและจังหวะให้ถูกรสนิยมของสังคมยุคนั้น อาจมีเนื้อร้องหรือไม่มีก็ได้ นอกจากนี้ยังแต่งเพลงขึ้นใหม่ สั้น ๆ สอดคล้องตามความนิยมของสังคมยุคนั้น เมื่อผลงานออกมาประชาชนก็ชื่นชมเกิดเป็น Popular Music ขึ้น

ในบางครั้งคีตกวีอาจนำเพลงพื้นเมืองอมตะ คือนิยมกันมาตลอดมาเรียบเรียงเสียงประสานใหม่มาชัดเจน ทำนอง คำร้อง เกิดเป็นเพลงยอดนิยมก็ได้ คือ

จาก Folk Music → Popular Music และถ้าเพลงยอดนิมนั้นเป็นที่นิยมไม่เสื่อมคลาย มีคีตกวีนำมาแต่งใหม่ให้ถูกหลักวิชาการดนตรีมากขึ้น ก็กลายเป็น Classical Music ได้

ลักษณะวิวัฒนาการของดนตรีไทยก็เป็นไปในทำนองเดียวกันนี้ จะเห็นได้ว่าเรามีเพลงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เรียกว่าเพลงพิธี เช่น สวด เทศน์ แห่ เพลงชุดโหมโรงเข้าโหมโรงเย็น เพลงมหาฤกษ์ มหาชัย เพลงรับถรณ์เทศน์มหาชาติ ฯลฯ เพลงพื้นบ้านของไทยก็มีมากมาย เช่น เพลงเหย่อย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงพื้นบ้านยังแบ่งย่อยไปแต่ละภาคอีก ฯลฯ เพลงที่เป็นแบบแผนเราก็มีมากมาย เช่น เพลงเถา เพลงตับ เพลงชุดจับกระบี่ต่างๆ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการแสดงโขน ละคร มากมาย

เนื่องจากเป็นวิชาที่ต้องฝึกฟังดนตรี นักศึกษาจึงควรรู้จักมารยาทในการไปฟังดนตรีว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงให้ท่านรู้จักมารยาทในการฟังดนตรีเป็นสิ่งแรก

มารยาทในการฟังดนตรี

1. การจองมตรล่วงหน้า ถ้าได้สูจิบัตรมาแล้วหน้าควรวัดศึกษาสูจิบัตรนั้นให้ละเอียด และถ้าเป็นไปได้ควรหาบทบรรเลงนั้น ๆ ฟังล่วงหน้า ปัจจุบันมักแจกสูจิบัตรให้ก่อนการบรรเลง จึงการไปก่อนเวลาและใช้เวลาก่อนการแสดงหรือบรรเลงศึกษาสูจิบัตรนั้นให้ถี่ถ้วน โดยปกติแล้วสูจิบัตรจะบอกรายการแสดง ประวัติความเป็นมาของวงดนตรีของคีตกวีและบทบรรเลง ประวัติวาทกกร นักดนตรีคนสำคัญ บางครั้งจะมีรายชื่อักดนตรีทั้งหมดด้วย

2. ควรไปก่อนเวลาบรรเลง เพื่อให้มีเวลาศึกษาสูจิบัตรตามที่กล่าวไว้ในข้อ 1. หรืออย่างช้าที่สุดควรไปตรงเวลา เพราะเมื่อมีการบรรเลงแล้วจะไม่อนุญาตให้เข้าไป การเข้าไปหาที่นั่งในขณะที่บรรเลงจะทำลายสมาธิผู้อื่น

3. ไม่พูดคุยชกถาม อธิบายข้อความใด ๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งไม่นำอาหารประเภทของ ขบเคี้ยวเข้าไปปรับประทานขณะที่มีการบรรเลง ปกติแล้วจะมีพักครึ่งเวลาให้ออกไปข้างนอก ห้องแสดงให้จัดการกับธุระส่วนตัว หรือปรับประทานเครื่องดื่ม

4. ไม่ควรนำทารก หรือเด็กเล็กเข้าไป เพราะเด็กอาจส่งเสียงร้องหรือซุกซน เป็นการทำลายสมาธิและรบกวนผู้นั่งข้างเคียง เด็กที่จะนำไปด้วยควรเป็นที่ควบคุมตัวเอง ได้แล้ว รู้ว่าบุคคลในสถานที่เช่นนั้นต้องการสมาธิ

5. ต้องปรบมือต้อนรับวงดนตรี วาทกกร (ผู้อำนวยเพลง) นักดนตรีที่ได้รับการ แนะนำ (วาทกกร จะเป็นผู้แนะนำโดยการผายมือไปยังนักดนตรีสำคัญ ๆ เช่น หัวหน้าวงหรือ นักดนตรีที่จะเล่นเดี่ยว นักดนตรีทั้งวง) และควรปรบมือเมื่อจบการบรรเลงแต่ละเพลงเพื่อ แสดงความชื่นชมและขอบคุณ การปรบมือจะต้องปรบยาว ๆ นาน ๆ และท่านจะต้อง ทราบว่าบทบรรเลงเพลงเถาของดนตรีสากลนั้นมี 3-4 ท่อน เมื่อจบแต่ละท่อนจะหยุดบรรเลง นิดหนึ่งเพื่อเปลี่ยนท่อนใหม่ เรายังไม่ปรบมือจนกว่าจะจบเพลง คือจบ 3-4 ท่อนนั้น บาง ครั้งอาจตัดตอนมาบรรเลงเพียง 2 ท่อน (จะปรากฏในสูจิบัตร) เมื่อครบ 2 ท่อนแล้วจึงปรบมือ

6. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามแบบสากลนิยม

7. ตัวอย่างบัตรเข้าชมคอนเสิร์ต บัตรตัวอย่างนี้เป็นบัตรเข้าชมการแสดงคอนเสิร์ต ของวงบางกอกซิมโฟนีออร์เคสตรา (Bangkok Symphony Orchestra หรือวง BSO) บัตรมี 2 ด้าน แต่ละด้านถูกแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนกลางเป็นตอนที่ผู้เข้าชมต้องเก็บไว้เป็นหลักฐาน ในแต่ละบัตรแต่ละตอนจะมีเลขที่บัตร แลที่นั่งและครั้งที่ของการแสดงคอนเสิร์ตของวง BSO ในปีนั้น ๆ โดยเฉพาะตอนกลางจะบอกเวลาแสดง และเวลาที่เปิดให้เข้าห้องแสดงได้ บอกตำแหน่งของที่นั่งอย่างชัดเจน เช่น ชั้นที่หนึ่งด้านขวา เลขที่ 36 เป็นต้น ส่วนด้านหลัง ของตอนกลางนี้จะมีข้อความที่แสดงเงื่อนไขทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพร้อมกบเครื่องหมายดังต่อไปนี้

เลขที่ • NO.
N1D00828
ประเภท • EVENT
B S 0-05
เลขที่นั่ง • ROW / SEAT

BANGKOK SYMPHONY ORCHESTRA FOUNDATION
NESCAFE
PRESENT
NESCAFE CONCERT # 5
BANGKOK SYMPHONY ORCHESTRA

เลขที่ • NO.
N1D00828
ประเภท • EVENT
B S 0-05
เลขที่นั่ง • ROW / SEAT

R-36

AT CHULALONGKORN UNIVERSITY AUDITORIUM

R-36

25-SEP-93

N1D00828

25-SEP-93

13:30

14:00

INVITATION

1st FLR

RIGHT

R-36

F1/14Sep93

กรุณาเก็บบัตรส่วนนี้ไว้เป็นหลักฐาน

PLEASE KEEP THIS PORTION FOR INSPECTION.

F1/14Sep93

เพื่อความถูกต้องในการเข้าชม
โปรดอ่านคำแนะนำด้านหลัง
FOR MORE INFORMATION
PLEASE CONSIDER
REVERSE SIDE

F1/14Sep93

เงื่อนไข

1. ไม่รับเปลี่ยนหรือคืน
2. ไม่รับผิดชอบต่อการขโมยหรือสูญหาย
3. ผู้ชมที่มาสาย ผู้จัดการแสดงอาจจัดที่นั่งให้นั่งก่อน จนกว่าจะถึงเวลาอันเหมาะสม จึงอนุญาตให้เข้าสู่ห้องแสดง
4. การบันทึกภาพและบันทึกเสียงต้องได้รับอนุญาตจากผู้จัด
5. บัตรเข้าชมนี้ใช้ได้ต่อ 1 คนและต่อ 1 การแสดงที่ระบุไว้เท่านั้น
6. ก่อนออกจาก Counter จำหน่ายบัตร กรุณาตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้องบนบัตร มิฉะนั้นจะไม่มีการรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น

CONDITIONS

1. NO REFUNDS OR EXCHANGES.
2. NOT RESPONSIBLE FOR LOST OR STOLEN TICKETS.
3. LATECOMERS WILL BE SEATED AT THE DISCRETION OF MANAGEMENT.
4. NO CAMERAS OR RECORDING DEVICE
5. ONE ADMISSION PER TICKET.
6. PLEASE CHECK DETAILS ON YOUR TICKET UPON RECEIPT. "TOS" WILL NOT BE RESPONSIBLE FOR RETURNING OF WRONG TICKET.

เงื่อนไข

1. ไม่รับเปลี่ยนหรือคืน
2. ไม่รับผิดชอบต่อการขโมยหรือสูญหาย
3. ผู้ชมที่มาสาย ผู้จัดการแสดงอาจจัดที่นั่งให้นั่งก่อน จนกว่าจะถึงเวลาอันเหมาะสม จึงอนุญาตให้เข้าสู่ห้องแสดง
4. การบันทึกภาพและบันทึกเสียงต้องได้รับอนุญาตจากผู้จัด
5. บัตรเข้าชมนี้ใช้ได้ต่อ 1 คนและต่อ 1 การแสดงที่ระบุไว้เท่านั้น
6. ก่อนออกจาก Counter จำหน่ายบัตร กรุณาตรวจสอบรายละเอียดและความถูกต้องบนบัตร มิฉะนั้นจะไม่มีการรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น

Conditions

1. No Refunds or Exchanges.
2. Not Responsible for Lost or Stolen Tickets.
3. Latecomers will be seated at the Discretion of Management.
4. No Cameras or Recording Device.
5. One Admission Per Ticket.
6. Please Check Details on Your Ticket upon Receipt. "Tos" Will not Be Responsible for Returning of Wrong Ticket.